

**JOR 2020/100, Kantonrechter Rechtbank Midden-Nederland zp Utrecht, 18-12-2019,
ECLI:NL:RBMNE:2019:5998, zaaknr. 7661800 AC EXPL 19-1156 (annotatie)**

Instantie: Kantonrechter Rechtbank Midden-Nederland zp Utrecht
Datum uitspraak: 18-12-2019
Publicatie: JOR 2020/100 (Sdu Jurisprudentie Onderneming & Recht), aflevering 4, 2020
Annotator: Faber, N.E.D.
ECLI: ECLI:NL:RBMNE:2019:5998
Zaaknummer: zaaknr. 7661800 AC EXPL 19-1156
Rechtsgebied: Verbintenissenrecht, Ondernemingsrecht
Overige publicaties: <ul style="list-style-type: none"> • ECLI:NL:RBMNE:2019:5998 • INS-Updates.nl 2020-0014 • RI 2020/29 • NJF 2020/131
Rechter(s): mr. Brouwer
Partijen: <p>X,</p> <p>eisende partij,</p> <p>tegen</p> <p>Y BV,</p> <p>gedaagde partij,</p> <p>gemachtigde: mr. O.E. de Witt Wijnen.</p>
Regelgeving: BW art. 3:246

Inhoudsindicatie

Pandrecht op vordering op naam, Pandgever blijft na mededeling van pandrecht aan de schuldenaar bevoegd tot het treffen van een minnelijke regeling, Pandgever en pandhouder kunnen echter door middel van afspraken daarvan afwijken, Schikking tussen pandhouder en schuldenaar is na afspraak daarover derhalve rechtsgeldig, Verwijzing naar HR 21 februari 2014, «JOR» 2014/119, m.nt. Schuijling (Neo-River)

Ga direct naar

- [Samenvatting](#)
- [Uitspraak](#)
- [Beslissing/besluit](#)
- [Noot](#)

Samenvatting

In HR 21 februari 2014, «JOR» 2014/119, m.nt. Schuijling (Neo-River) is bepaald dat bij het vestigen van een pandrecht de aan de vordering verbonden schuldeisersbevoegdheden niet zonder meer overgaan op de pandhouder. Of en in hoeverre dit het geval is, hangt af van de wettelijke regeling van het pandrecht. **Art. 3:246 lid 1 BW** houdt in dat, indien het pandrecht aan de schuldenaar is medegeedeeld, de pandhouder bevoegd is in en buiten rechte

nakoming van de vordering te eisen en betalingen in ontvangst te nemen. Na die mededeling is de pandhouder ook bevoegd tot opzegging wanneer de vordering niet opeisbaar is, maar door opzegging opeisbaar kan worden gemaakt (art. 3:246 lid 2 BW). Andere schuldeisersbevoegdheden met betrekking tot de vordering kent de wet de pandhouder niet toe, zodat moet worden aangenomen dat deze bij de pandgever blijven rusten, aldus de Hoge Raad. Het uitgangspunt is dus dat de pandgever bevoegd blijft handelingen te verrichten zoals het treffen van een schikking. Partijen kunnen echter andere afspraken maken over de schuldeisersbevoegdheden die de wet niet (dwingendrechtelijk) toekent aan de pandhouder op grond van art. 3:246 BW. De wettelijke bepalingen over pandrecht bevatten immers geen regels over die bevoegdheden. De Hoge Raad heeft er in het Neo-River-arrest op gewezen dat het een bewuste keuze van de wetgever is dat genoemde bevoegdheden bij de pandgever blijven omdat die bevoegdheden zijn rechten en belangen diepgaand treffen. In de parlementaire geschiedenis staat daarover: "In het algemeen behoort de bevoegdheid tot het verrichten van deze rechtshandelingen die de rechten en belangen van de pandgever diepgaand treffen, bij de pandgever te blijven." Uit de woorden "in het algemeen" wordt afgeleid dat er ruimte is voor partijen om door middel van afspraken daarvan af te wijken. Dat hebben failliet en de bank gedaan. Toen failliet haar vorderingen op derden aan de bank verpandde, hebben zij namelijk afgesproken dat failliet daarbij ook aan de bank de bevoegdheid overdraagt om een minnelijke regeling te treffen met de schuldenaar wanneer de bank overgaat tot inning van de vordering. De schikking tussen gedaagde en de bank is dan ook rechtsgeldig. Dit betekent dat gedaagde bevrijdend heeft betaald aan de bank en dat de vordering van failliet op gedaagde teniet is gegaan.

Uitspraak

(...; red.)

2. Het geschil en de beoordeling daarvan

Procedureel punt

2.1. De kantonrechter heeft partijen niet in de gelegenheid gesteld om na de zitting van 12 september 2019 nog inhoudelijk in te gaan op de zaak of nadere stukken in het geding te brengen. De kantonrechter laat dan ook de opmerkingen die beide partijen hebben gemaakt over bijlage F bij dagvaarding, buiten beschouwing. Uit de overwegingen hierna zal overigens blijken dat bijlage F bij dagvaarding geen rol speelt in het oordeel over deze zaak. Die bijlage is namelijk alleen van belang voor de vraag of de vordering is verjaard. De kantonrechter komt niet toe aan die vraag. De opmerkingen van [gedaagde] over de zittingsaantekeningen maken deel uit van het dossier.

Waar gaat het om?

2.2. [eiser] was bestuurder van [bedrijfsnaam] B.V. (hierna: [bedrijfsnaam]). Dat bedrijf is in 2012 failliet gegaan. [eiser] heeft uit dat faillissement de openstaande debiteuren gekocht. Hij meent dat [gedaagde] één van die debiteuren is en dat er nog een rekening van [bedrijfsnaam] openstaat van € 19.038. Hij vordert betaling van dat bedrag, vermeerderd met rente.

Het oordeel van de kantonrechter

2.3. De kantonrechter wijst de vordering af. [gedaagde] heeft voor de openstaande rekening al een bedrag betaald tegen finale kwijting aan ABN Amro. Hierna wordt de beslissing verder uitgelegd.

Tijdslijn

2.4. Dit zijn de relevante gebeurtenissen in deze zaak:

– [gedaagde] en [bedrijfsnaam] hebben zaken met elkaar gedaan. In 2011 heeft [gedaagde] twee keer een vizelpers gekocht van [bedrijfsnaam]. [gedaagde] was niet tevreden over de tweede vizelpers en [bedrijfsnaam] heeft toen een aantal keer onderdelen vervangen. Volgens [gedaagde] waren de problemen daarmee niet voorbij. Er is in de loop van 2012 discussie ontstaan tussen [gedaagde] en [bedrijfsnaam] over betaling en creditering van facturen van [bedrijfsnaam] en over het retourneren van (onderdelen van) de vizelpers.

- ABN Amro was de huisbankier van [bedrijfsnaam]. Zij had een pandrecht op de vorderingen van [bedrijfsnaam] op derden. ABN Amro heeft haar pandrecht openbaar gemaakt op 1 mei 2012.
- [bedrijfsnaam] is failliet gegaan op 21 augustus 2012.
- De curator van [bedrijfsnaam] heeft het pandrecht van ABN Amro erkend en ABN Amro is tijdens het faillissement de openstaande vorderingen van [bedrijfsnaam] op debiteuren gaan innen.
- ABN Amro heeft [gedaagde] aangeschreven tot betaling van de toen volgens [bedrijfsnaam] openstaande rekening van € 12.733. [gedaagde] heeft verweer gevoerd tegen het openstaande bedrag met verwijzing naar de discussie die tussen haar en [bedrijfsnaam] is gevoerd over de vizelpers.
- Op 13 november 2012 hebben ABN Amro en [gedaagde] afgesproken dat [gedaagde] € 5.000 aan ABN Amro betaalt tegen finale kwijting. [gedaagde] heeft dat bedrag op 20 december 2012 aan ABN Amro betaald.

Standpunt [eiser]

2.5. stelt dat de schikking tussen ABN Amro en [gedaagde] niet rechtsgeldig is. Dat blijkt volgens [eiser] uit het Neo River arrest van de Hoge Raad van 21 februari 2014 (**ECLI:NL:HR:2014:415** («JOR» 2014/119, m.nt. Schuijling (*Neo-River*); red.)). Daarin staat dat de pandhouder (ABN Amro), na openbaarmaking van het pandrecht, de bevoegdheden heeft die de wet hem toekent zoals het vorderen van betaling en het in ontvangst nemen van betalingen. Andere schuldeisersbevoegdheden blijven bij de pandgever ([bedrijfsnaam]/curator) zoals het verlenen van kwijtschelding en het treffen van een afbetalingsregeling. [eiser] betoogt dat ABN Amro dus niet bevoegd was om (zonder instemming van [bedrijfsnaam]/curator) een schikking te treffen met [gedaagde].

Standpunt [gedaagde]

2.6. voert, kort gezegd, de volgende verweren:

1. [gedaagde] betwist dat de vorderingen uit het faillissement van [bedrijfsnaam] rechtsgeldig zijn overgedragen aan [eiser]. De akte van cessie is onvoldoende specifiek.
2. De vordering van [eiser] is verjaard omdat [gedaagde] pas in 2018 is aangeschreven tot voldoening.
3. De bevoegdheid om een minnelijke regeling te treffen berustte wel degelijk bij ABN Amro. [eiser] legt het Neo River arrest verkeerd uit. Het is dagelijkse praktijk dat banken schikkingen treffen bij het innen van vorderingen op basis van het pandrecht. Voor zover nodig heeft [bedrijfsnaam] de bevoegdheid tot het treffen van een minnelijke regeling overgedragen aan ABN Amro door akkoord te gaan met artikel 8.1 van de algemene voorwaarden.
4. De curator heeft de schikking stilzwijgend bekrachtigd.
5. [gedaagde] heeft erop mogen vertrouwen dat hij bevrijdend heeft betaald en kan, gelet op de eisen van redelijkheid en billijkheid, niet door [eiser] worden aangesproken tot betaling.
6. [gedaagde] betwist de hoogte van de vordering en heeft bovendien een grotere verrekenbare tegenvordering.

[gedaagde] heeft bevrijdend betaald aan ABN Amro

2.7. De kantonrechter oordeelt dat [gedaagde] wél bevrijdend heeft betaald aan ABN Amro. Bij de vestiging van het pandrecht tussen [bedrijfsnaam] en ABN Amro zijn de algemene voorwaarden van ABN Amro van toepassing verklaard. Artikel 8.1 van die voorwaarden bepaalt het volgende:

“De Bank is bevoegd ter zake van de Vorderingen waarop zij een pandrecht heeft, in en buiten rechte nakoming te

eisen, betalingen in ontvangst te nemen en daarvoor kwijting te verlenen. De Bank is voorts bevoegd en onherroepelijk en onvoorwaardelijk door de Pandgever gevolmachtigd de Vorderingen door opzegging of anderszins opeisbaar te maken, met de betrokken schuldena(a)r(en) van de Vorderingen zowel minnelijk als gerechtelijke akkoorden aan te gaan [...]"

[gedaagde] stelt dat [bedrijfsnaam] daarmee de bevoegdheid tot het treffen van een schikking (voor zover die nog bij haar berustte) heeft overgedragen aan ABN Amro. De kantonrechter vindt dat de tekst van artikel 8.1 er inderdaad op duidt dat [bedrijfsnaam] en ABN Amro hebben beoogd (o.a.) de bevoegdheid tot het treffen van een minnelijke regeling over te dragen aan ABN Amro. [eiser] heeft dat ook niet betwist. Hij heeft daarover alleen gesteld dat het Neo River arrest de regeling in de algemene voorwaarden teniet doet.

2.8. De kantonrechter is het met die stelling van [eiser] niet eens. De Hoge Raad heeft in het Neo River arrest bepaald dat bij het vestigen van een pandrecht de aan de vordering verbonden schuldeisersbevoegdheden niet zonder meer overgaan op de pandhouder. Of en in hoeverre dit het geval is, hangt af van de wettelijke regeling van het pandrecht. **Art. 3:246 lid 1 BW** houdt in dat, indien het pandrecht aan de schuldenaar is medegedeeld, de pandhouder bevoegd is in en buiten rechte nakoming van de vordering te eisen en betalingen in ontvangst te nemen. Na die mededeling is de pandhouder ook bevoegd tot opzegging wanneer de vordering niet opeisbaar is, maar door opzegging opeisbaar kan worden gemaakt (art. 3:246 lid 2 BW). Andere schuldeisersbevoegdheden met betrekking tot de vordering kent de wet de pandhouder niet toe, zodat moet worden aangenomen dat deze bij de pandgever blijven rusten, aldus de Hoge Raad. Het uitgangspunt is dus dat de pandgever bevoegd blijft handelingen te verrichten zoals het treffen van een schikking.

2.9. De kantonrechter neemt echter aan dat partijen andere afspraken kunnen maken over de schuldeisersbevoegdheden die de wet niet (dwingendrechtelijk) toekent aan de pandhouder op grond van artikel 3:246 BW. De wettelijke bepalingen over pandrecht bevatten immers geen regels over die bevoegdheden. De Hoge Raad heeft er in het Neo River op gewezen dat het een bewuste keuze van de wetgever is dat genoemde bevoegdheden bij de pandgever blijven omdat die bevoegdheden zijn rechten en belangen diepgaand treffen. In de parlementaire geschiedenis (PG BW Boek 3, p. 773) staat daarover: "In het algemeen behoort de bevoegdheid tot het verrichten van deze rechtshandelingen die de rechten en belangen van de pandgever diepgaand treffen, bij de pandgever te blijven." De kantonrechter leidt uit de woorden "in het algemeen" af dat er ruimte is voor partijen om door middel van afspraken daarvan af te wijken.

2.10. Dat hebben [bedrijfsnaam] en ABN Amro gedaan. Toen [bedrijfsnaam] haar vorderingen op derden aan ABN Amro verpandde, hebben zij namelijk afgesproken dat [bedrijfsnaam] daarbij ook overdraagt aan ABN Amro de bevoegdheid om een minnelijke regeling te treffen met de schuldenaar wanneer ABN Amro overgaat tot inning van de vordering. De schikking tussen [gedaagde] en ABN Amro is dan ook rechtsgeldig. Dit betekent dat [gedaagde] bevrijdend heeft betaald aan ABN Amro en dat de vordering van [bedrijfsnaam] op [gedaagde] teniet is gegaan.

Proceskosten

2.11. [eiser] heeft ongelijk gekregen en moet de proceskosten van [gedaagde] vergoeden, waaronder de nakosten. De kantonrechter begroot die kosten tot nu toe op (...; red.).

3. De beslissing

De kantonrechter:

3.1. wijst de vordering af;

3.2. veroordeelt [eiser] tot betaling van de (...; red.);

3.4. verklaart de kostenveroordelingen uitvoerbaar bij voorraad.

Noot

1. Is de pandhouder die mededeling van zijn pandrecht heeft gedaan aan de debiteur van de verpande vordering (en aldus ingevolge **art. 3:246 lid 1 BW** de bevoegdheid heeft verkregen de verpande vordering te innen), tevens bevoegd om in het kader van die inning – wanneer daartoe gronden bestaan – een schikking te treffen met de debiteur, zonder dat daartoe de toestemming of medewerking van de pandgever (of de curator in het faillissement van de pandgever) is vereist? Is de bevoegdheid tot het treffen van een schikking een bevoegdheid die met de inningsbevoegdheid automatisch van de pandgever op de pandhouder overgaat? Of betreft het hier een bevoegdheid die uitsluitend aan de pandgever als schuldeiser van de verpande vordering toekomt, en die in geval van een faillissement van de pandgever alleen door de curator kan worden uitgeoefend? Of hebben we hier wellicht te maken met een bevoegdheid die door de pandgever aan de pandhouder bij de vestiging van het pandrecht als een eigen, zelfstandige bevoegdheid kan worden toegekend, en die door de pandhouder in eigen naam (en niet als gevolmachtigde van de pandgever) kan worden uitgeoefend?
2. Het Burgerlijk Wetboek kent slechts een summiere regeling van de bevoegdheden van de houder van een pandrecht op vorderingen. Art. 3:246 lid 1 BW bepaalt dat, indien het pandrecht aan de debiteur is medegedeeld, de pandhouder bevoegd is in en buiten rechte nakoming van de vordering te eisen en betalingen in ontvangst te nemen. Volgens art. 3:246 lid 2 BW is de pandhouder dan tevens bevoegd de verpande vordering – zo nodig – door opzegging opeisbaar te maken. Deze laatste bevoegdheid komt de pandhouder echter alleen toe, indien die bevoegdheid contractueel aan de pandgever is toegekend. Heeft de pandgever de bevoegdheid niet, dan komt zij na mededeling van het pandrecht evenmin aan de pandhouder toe.
3. Uit de jurisprudentie van de Hoge Raad vloeit voort dat de in art. 3:246 lid 1 BW bedoelde bevoegdheid van de pandhouder om in en buiten rechte nakoming van de vordering te eisen en betalingen in ontvangst te nemen, tevens de bevoegdheid omvat tot het nemen van verhaal voor de desbetreffende vordering op het vermogen van de debiteur. Vgl. HR 18 december 2015, **«JOR» 2016/105**, m.nt. NEDF en Vermunt (*ABN Amro/Marell*) en HR 9 december 2016, **«JOR» 2017/25**, m.nt. NEDF (*Megalim/De Veenbloem*). Daartoe staan de pandhouder de middelen ten dienste die vóór de mededeling van het pandrecht aan de pandgever als schuldeiser toekwamen, met inbegrip van (bijvoorbeeld) de bevoegdheid tot uitwinning van de aan de verpande vordering verbonden zekerheidsrechten en de bevoegdheid tot het aanvragen van het faillissement van de debiteur van de vordering. Zie hierover meer uitvoerig mijn noot onder het arrest *Megalim/De Veenbloem*.
4. Andere (dan de hiervóór genoemde) schuldeisersbevoegdheden met betrekking tot de verpande vordering blijven in het algemeen bij de pandgever berusten. Blijkens de wetsgeschiedenis heeft de wetgever daarbij gedacht aan handelingen als het verlenen van kwijtschelding, het treffen van een afbetalingsregeling, het omzetten van een vordering tot nakoming in een vordering tot schadevergoeding, en de bevoegdheid tot ontbinding, vernietiging of enigerlei andere wijze van beëindiging van de overeenkomst waaruit de verpande vordering voortspruit. Vgl. HR 21 januari 2014, **«JOR» 2014/119**, m.nt. Schuijling (*IAE/Neo-River*); HR 9 december 2016, **«JOR» 2017/25**, m.nt. NEDF (*Megalim/De Veenbloem*) en MvA II, Parl. Gesch. Boek 3, blz. 773. Hierbij past een belangrijke kanttekening. De parlementaire geschiedenis – en zo ook de Hoge Raad onder verwijzing naar de parlementaire geschiedenis – spreekt over bevoegdheden die “*in het algemeen*” bij de schuldeiser (de pandgever) blijven. Dit laat de mogelijkheid open dat er bevoegdheden zijn die zozeer verband houden met de inning van de verpande vordering, dat zij niettemin in het concrete geval door de pandhouder (moeten) kunnen worden uitgeoefend, hetzij omdat de desbetreffende bevoegdheid automatisch met de inningsbevoegdheid op de pandhouder overgaat, hetzij omdat de bevoegdheid bij de vestiging van het pandrecht (al dan niet onder voorwaarden) aan de pandhouder als eigen, zelfstandige bevoegdheid is toegekend. Ik wees hierop reeds in mijn noot onder het meergenoemde arrest *Megalim/De Veenbloem*. Bij wijze van voorbeeld noem ik de uitoefening van het aan de verpande vordering verbonden recht om in een vergadering van schuldeisers stem uit te brengen. Voor zover het uitoefenen van het stemrecht strekt tot het nemen van verhaal op het vermogen van de debiteur – zoals het geval is met de stemming over een door de debiteur aangeboden faillissementsakkoord – komt het stemrecht automatisch aan de inningsbevoegde pandhouder toe. Voor andere aan de verpande vordering verbonden stemrechten geldt ingevolge het bepaalde in **art. 3:247 BW** dat het stemrecht bij de pandgever blijft, maar (al dan niet onder voorwaarden) aan de pandhouder kan worden toegekend.
5. Meer in het algemeen dient mijns inziens te worden aangenomen dat de pandgever en de pandhouder de vrijheid hebben bij de vestiging van het pandrecht afspraken te maken omtrent de uitoefening van bevoegdheden waarbij de

pandhouder in het kader van de inning van de verpande vordering een rechtstreeks en voldoende belang heeft, ook indien het bevoegdheden betreft die “in het algemeen” bij de schuldeiser (de pandgever) blijven. Te denken valt in het bijzonder aan de bevoegdheid tot het treffen van een schikking met de debiteur (het sluiten van een vaststellingsovereenkomst) en het daarbij verlenen van finale kwijting, alsmede aan de bevoegdheid tot het treffen van een afbetalingsregeling. Dat de pandhouder in dit verband zorgvuldig dient te handelen, behoeft geen betoog, maar dit staat los van de vraag of de hier bedoelde bevoegdheden aan de pandhouder toekomen of door de pandgever aan de pandhouder kunnen worden toegekend. Het heeft mijn voorkeur dat deze bevoegdheden *automatisch* aan de inningsbevoegde pandhouder toekomen omdat zij rechtstreeks verband houden met de inning van de verpande vordering. In ieder geval moet mijns inziens worden aangenomen dat deze bevoegdheden bij de vestiging van het pandrecht als eigen, zelfstandige bevoegdheden aan de pandhouder kunnen worden toegekend, zodat wordt voorkomen dat de pandhouder in het kader van de inning van de verpande vordering voor in dat verband voor de hand liggende rechtshandelingen de medewerking of toestemming van de pandgever (of de curator in het faillissement van de pandgever) behoeft.

6. In het voorliggende geval heeft de rechtbank in lijn met het voorafgaande geoordeeld. Zij komt mijns inziens terecht tot de conclusie dat de pandhouder (ABN Amro) bevoegd was om zonder toestemming van de curator in het faillissement van de pandgever – overeenkomstig het bepaalde in art. 8.1 van haar algemene voorwaarden – bij de inning van de aan haar verpande vordering ad € 12.733 een schikking te treffen met de debiteur van de vordering, inhoudende dat de debiteur tegen finale kwijting een bedrag van € 5.000 aan ABN Amro zou voldoen.

prof. mr. N.E.D. Faber,
